

גם אצל החרדים

הם קובעים מפורשות: "ההשפעה הגדור- לה ביותר נמצאה על הערבים המוסלמים והחרדים, כמעט פי ארבעה מאשר ההש- פעה על אמהות יהודיות חילוניות". הם מסבירים זאת בכך שהמשפחות החרדיות והערביות סבלו קיצוץ גדול בהרבה בק- צבאות ב-2003.

מתברר, אם כן, ששיקולים כלכ- ליים יש אצל כולם, גם אצל חרדים. גם אם הקיצוץ בקצבאות ילדים לא ימנע מהורים חרדים להקים משפחה גדולה (ואין סיבה שימנע), הוא בפירוש יגדיל את פעור השנים בין הילדים. מתברר שהורים חרדים, כמו כל ההורים, שואלים את עצמם "האם נוכל לממן את הילד הזה?" שלא יהיה ספק, זכותה של כל משפחה להביא לעולם כמה ילדים. שהיא רוצה, אבל אין זו זכותה לחייב את משלם המסים לממן אותם. בעבר מימן משלם המסים את רוב עלות גידול הילדים הח- רדים. היום בזכות הקיצוץ בקצבאות הוא מממן חלק קטן וצורך יותר.

בהקשר זה כראוי לשים לב לעוד נתון חשוב שמפרסם בנק ישראל: "תחולת העוני בקרב משפחות חרדיות הגיעה לשיא של 63% בשנת 2005". אבל ב-2006/7 ירדה תחולת העו- ני אצל החרדים ל-58%. זאת, "ככל הנראה כתוצאה מהעלייה בשיעורי ההשתתפות והתעסוקה. ייתכן שקיצוץ הקצבאות יפעל להפחתת שיעורי העו- ני בעתיד, מפני השלכותיו על פריון הילודה ועל פריון העבודה של החר- דים". נראה, אפוא, שהקיצוץ בקצבאות, עם כל הקושי שגרם, היה הדרך הנכונה לחלץ את המגזר החרדי ממלכודת העו- ני ולשלב אותו בכלכלה הישראלית. אסור להיענות לדרישת ש"ס ולהחזיר את גלגל הקצבאות אחורנית.

שלושה סוגים של נתונים, ביניהם אלה שריכזו מלאך. "מספר הילדים עד גיל שנתיים במשק בית חרדי היה בשנת 2006 קטן בכ-18% מאשר ב-2001 וכי- ערים חרדיות כמודיעין עילית וביתר עילית ירדו שיעורי הילודה בשנים אלו בלמעלה מ-10%", קובע הר"ח על פי נתוני הלמ"ס.

מקור נוסף שעליו מתבסס הבנק הוא מחקרם של אלמה כהן, רגיב דה- ג'יה ודימיטרי רומנוב "האם קצבאות משפיעות על פריון?" השלושה מצאו, ש"הקיצוץ בקצבאות הילדים בשנת 2003 הוריד משמעותית את הפריון".

שה ברזוית בילד וחצי - מתשעה ילדים ל-7.6.

בינואר השנה חשף "הארץ" נתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שריכזו החוקר גלעד מלאך ושהראו ירי- דה משמעותית בשיעור הפריון החרדי. לפי הנתונים, שיעור הפריון הכולל במ- ספר ערים חרדיות ירד בילד שלם - מר- מה של 9 ילדים לאשה ל-8. אבל אנשי הציבור החרדים המשיכו לטעון שאצלם מדובר בציווי דתי ונסיבות כלכליות אינן משפיעות על הילודה.

דו"ח בנק ישראל האחרון (עמ' 305) שם קץ לוויכוח הזה, כשהוא מתבסס על

יכוח קשה נטוש בין דתיים לחי- לונים בשנים האחרונות, בשאלה אם הקיצוץ בקצבאות הילדים יגרום לירידה בשיעורי הילודה אצל החרדים. מי שחושב שהחרדים יעשו פחות ילדים טועה מאוד, אמר ח"כ שמואל הלפרט (יהדות התורה) בראיון ל"הארץ". "הממשלה במידה מסוימת מפתרת מפני הפ'ן ירבו' בצי- בור החרדי. זה לא יעזור להם". הר"ח האחרון של בנק ישראל מכיל תשובה ברורה למחלוקת: "בשנים האחרונות פריון הילודה במגזר החרדי ירד בעוד באוכלוסייה היהודית הלא חרדית לא חל שינוי משמעותי".

כמה נימוקים עמדו מאחורי המא- בק הציבורי לקיצוץ בקצבאות הילדים. אחד מהם היה שהקצבאות נהפכו עם השנים לייחודיות למגזרים החרדי והע- רבי ואיפשרו להורים במגזרים אלה שלא לעבוד. בכך גם הסבו נזק קשה לתוצר הלאומי. הנימוק השני היה שמדובר בק- צבאות מפלות בצורה קיצונית כאשר הילד החמישי, ששכיח בייחוד במגזרים החרדי והערבי, קיבל כמעט פי חמישה מהילד הראשון והשני. שורה ארוכה של כלכלנים ומומחים אחרים טענו, שמדו- בר בקצבאות מעורדות ילודה, שתוצאתן היא משפחות מרובות ילדים ועוני. האם הקיצוץ בקצבאות, שעיקרו בוצע ביוני 2003, באמת השפיע על הילודה? לגבי המגזר הערבי התשובה ניתנה במהירות רבה. אחרי 17 שנים שבהן שיעור הילודה בקרב המוסלמים כמעט דרך במקום, צנח שיעור הפריון לאשה מוסלמית, עד 2005, כלומר בתוך שנתיים, מ-4.5 ילדים לארבעה. השינוי בקרב הברווים היה דרמטי עוד יותר. באותן שנתיים ירד שיעור הפריון לא-

אורח עזר וולקובסקי